

بررسی امکان ریزازدیادی درخت پکان (*Carya illinoensis*(Wang.)K.Koch)

صبیغ زاده، فرزاد^۱، عصاره، محمد حسن^۲، و جهانگیر زاده محمد^۱
۱- کارشناسان مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان
۲- استادیار و عضو هیئت علمی موسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور

درخت پکان (*Carya illinoensis*(Wang.)K.Koch) از خانواده *Juglandaceae* بوده و بومی آمریکای شمالی می‌باشد. اما در دهه‌های اخیر در نقاط مختلف ایران از جمله استان خوزستان کشت شده است که طبق شواهد موجود، رشد و میوه دهی آن در خوزستان بهتر از سایر مناطق کشور بوده است. اهمیت این درخت از نظر تولید میوه و چوب صنعتی کمتر از گردوی ایرانی نیست و در صورت استفاده از آن به عنوان درختی چند منظوره، علاوه بر توسعه و بهبود جنگل‌ها و بیشه زارهای منطقه، به عنوان درخت میوه‌ای خشکباری با ارزش می‌تواند در استان خوزستان مورد بهره برداری قرار گیرد. کما اینکه در منطقه بومی خود، به عنوان یک درخت میوه خشکباری مهم مطرح می‌باشد. اما دگرگشتن بودن این درخت (مانند سایر درختان هم خانواده آن. از جمله گردو) سبب تفرق صفات در ازدیاد بذری آن می‌گردد. لذا یافتن روش تکثیری غیر جنسی می‌تواند بسیار حائز اهمیت باشد، تا بتوانیم امکان حفظ خصوصیات مورفولوژیکی و ژنتیکی ارقام مرغوب را داشته باشیم. با توجه به محدودیت ارقام موجود در منطقه خوزستان (مجموعاً ۱۳ رقم و از هر رقم یک پایه موجود است) برای اقدام به ازدیاد انبوه غیر جنسی و همگروه کردن (Cloning) ارقام مناسب، ناچار به استفاد از روش‌های نوین ازدیاد غیر جنسی از قبیل ریزازدیادی می‌باشیم. بدین منظور ریزنمونه‌های جوانه‌جانبی پکان جهت کشت در محیط کشت BDS (دانستان و شورت، ۱۹۷۷) جدا شدند. به دلیل آلودگی درونی پکان تمام عملیات با آلودگی صد در صد مواجه می‌شد. اما طی آزمایش‌های متعدد و با برنامه، یکسری تمهیداتی برای رفع مشکل آلودگی پیش بینی شد که فهرست وار عبارت بودند از: جمع آوری قطعات ساقه، ضد عفونی کردن ساقه‌ها با اتانل، هیپوکلریت سدیم و قارچ کش‌های ریدومیل و بنومیل، قرار دادن قطعات ساقه در شرایط تحریک جوانه، استفاده از شاخه‌های رویش یافته در شرایط آزمایشگاهی به عنوان ریزنمونه، ضد عفونی کردن ریزنمونه‌ها با اتانل، هیپوکلریت سدیم و قارچ کش‌های ریدومیل و بنومیل و کشت در محیط کشت BDS نیمه جامد (۱/۰۸٪ آگار) تکمیل شده با ۱/۵۱ میکرومول اسکوریک اسید، ۴/۴ میکرومول بنزیل آمینوپورین و ۱/۰۴ میکرومول از چهار نوع تنظیم کننده رشد مختلف اکسینی، یعنی پیکلورام، ۲-۴-D-CPA و NAA.

چهارمین کنگره علوم باغبانی ایران، آبان ماه ۱۳۸۴ / ۴۶۵

هرچند اکثر ریز نمونه‌ها آلوده شده و از بین رفتند اما استقرا تعداد اندکی از ریزنمونه‌ها در محیط کشت حاوی پیکلورام، این امیدواری را ایجاد نمود که بتوان مرحله به مرحله بر تمام مشکلات ریزازدیادی پکان فائق آمد.